

Grøn Guide Gentofte
gg-gentofte.dk

Årsberetning Grøn Guide Gentofte 2013

Visionen

En bæredygtig kommune, hvor borgernes trivsel og sundhed er styrket gennem daglig kontakt med en varieret og mangfoldig natur, hvor forbruget af ressourcer er afpasset det økologiske råderum og hvor løsninger på natur-, miljø- og klimaproblemer er udviklet i fællesskab og på baggrund af øget viden og handlekraft.

Styregruppen og Foreningen Grøn Guide Gentofte

Bag den grønne guide står Foreningen Grøn Guide Gentofte, stiftet i 2000. Foreningen er sammensat af repræsentanter fra foreninger i Gentofte Kommune, der ønsker at fremme en bæredygtig udvikling. Foreningen vælger den styregruppe, der afstikker rammerne for den grønne guides arbejde. Styregruppen har i 2013 været sammensat af repræsentanter fra følgende foreninger/organisationer: Gentofte Børnevenner, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalafdeling i Gentofte, Dansk Cyklist Forbunds Lokalafdeling i Gentofte, Miljøbevægelsen NOAH, Friluftsrådet, Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd i Gentofte samt Frivilligcenter Gentofte. Grundet sygdom trådte Jægerforbundet i 2013 ud af gruppen. Gentofte Kommunes observatørpost i styregruppen er varetaget af agenda-21 koordinator samt miljømedarbejder, begge fra Natur og Miljø. Ved slutningen af året fratrådte agenda-21 koordinatoren og observatørposten blev derefter varetaget af miljømedarbejderen.

Sammenfatning af årets arbejde

Styregruppen vedtog i december 2012 den årsplan, der har været udgangspunkt for årets arbejde. Flere projekter og aktiviteter er videreført fra tidligere år; det gælder f.eks. projekter som Læringsforløb for storbørnsgrupper, Energibesøg i daginstitutioner og skoleprojektet Den Grønne Karavane. Cykellegekampagnen er også en videreførelse fra 2012, dog med ændret indhold og målgrupper. Arrangementer om natur- og miljøemner med inddragelse af børn og borgere har spillet en stor rolle i 2013, bl.a. gennem et udvidet samarbejde med de fem biblioteker i kommunen. I årets tre sidste måneder har projektet haft en virksomhedspraktikant tilknyttet.

Naturarrangementer

Vilde blomster i Nymosen

I juni arrangerede Grøn Guide sammen med Åke Sandö to botanikture i Nymosen, den ene for Gentofte Sogns Grundejerforening og den anden for Danmarks

Naturfredningsforening Gentofte. Turene gik langs stien rundt om mosen og blev afsluttet i Åke Sandös have. I skellet mellem haven og mosen fandt Åke Sandö for godt 20 år tilbage enkelte gøgeurter (orkidéer); fundet var startskuddet til den frivillige pleje af området, som han har udført siden. Plejen består i overvågning og afskærmning af nye planter samt fjernelse af de mere konkurrencedygtige arter. Indsatsen har resulteret i en betydelig

fremgang for en varieret flora med flere arter af orkidéer iblandt. I 2013 blev der registreret i alt syv forskellige orkidéarter i Nymosen, heraf vokser de 5 på det område, der plejes intensivt af den frivillige. Til sammenligning blev der registreret 2 af orkidéarterne i mosens øvrige dele. Det mest iøjnefaldende resultat af plejen er dog forskellen i antallet af individer. På det intensivt plejede område kan individantallet opgøres i hundrede, mens antallet i de øvrige dele af Nymosen i 2013 er optalt til omkring 30 individer. Det intensivt plejede område viser, hvad der kan opnås med den rigtige pleje, når betingelserne i øvrigt er gunstige. Området mellem haven og mosen er svært tilgængeligt, og derfor er floraen bedre beskyttet her end i mosens øvrige dele. På turen for Gentofte Sogns Grundejerforening deltog også landskabsarkitekt samt gartner fra Park og Vej, der fortalte om den igangværende reovering af Nymosen.

Høslæt ved Gentofte Sø

I juli 2013 var der for ottende år i træk høslæt på engen vest for søen, arrangeret af høslætlaget ved Gentofte Sø. Gennem de seneste år er antallet af frivillige deltagere steget støt, og i 2013 mødte 29 frivillige op; en stigning til over det dobbelte af deltagerantallet i 2009. Det vidner om en stigende interesse hos den enkelte for selv at gøre en indsats for at bevare den sårbare natur. Arrangementet blev fint eksponeret gennem hjælp fra Frivilligcenter Gentofte, DN, bibliotekerne og den lokale presse. Høslættet blev indledt med et oplæg om de særlige biologiske værdier i området, ved Thomas Vikstrøm. Oplægget blev fulgt op af en praktisk instruktion i håndværket at slå med le (ved DN medarbejder Nick Leyssac). De frivillige blev budt på sandwich og noget at drikke og der var hjælp fra Grøn Guides styregruppe til hjemtransport af leer og river. Ved at slå engarealet med le og efterfølgende fjerne det afhøstede materiale fra engen styrkes bl.a. trævlekrone, baldrian samt orkidéer, herunder den sjældne orkidé priklæbet gøgeurt, der af Miljøministeriet er udpeget som Gentofte Kommunes ansvarsart. Høslætlaget er resultatet af et samarbejde mellem Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Gentofte Kommune og Grøn Guide Gentofte.

Naturens Dag

Den 15. september blev der i samarbejde med gartnere fra Bernstorff Slotshave og lokale biavlere holdt mostdag i Bernstorff Slotshave. Arrangementet kunne ikke gennemføres på den officielle Naturens dag, men der var fint fremmøde til aktiviteterne med mostpresning, demonstration af bistader og prøvesmagning af honning. Grøn Guide havde udover mostpresserne medbragt materialer bl.a. fra Foreningen Praktisk Økologi med særlig fokus på foreningens initiativ ”Del Jorden”.

Fåregræsserforening

Grøn Guide har været med på sidelinjen i forbindelse med etableringen af en fåregræsserforening i Bernstorff Slotshave. Fåreholdet er afgrænset til et Paragraf 3 område, hvor der skal tages særlige hensyn til plejen. De 16 får (heraf en vædder og flere lam) kom fra en fåreavler i Helsingør og fårene var udstationeret i det indhegnede areal fra maj til begyndelsen af september. Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme samt fåregræsserforeningen havde forberedt fåreholdet gennem sikker indhegning og skiltning. Fåreholdet fik en positiv modtagelse af slotshavens brugere ligesom interessen for at påtage sig tilsynsvagter på frivillig basis var rigtig god. Flere daginstitutioner har med Grøn Guides mellemkomst meldt sig som tilsynsvagter og de har fået en særlig oplevelse ud af opgaven. Fårene blev taget hjem i begyndelsen af september, hvor området var ved at være afgræsset. Fåregræsserforeningen; Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme samt fåreavleren satser på baggrund af de gode erfaringer fra 2013 med at sætte får ud i indhegningen igen i 2014.

Cykeltur på Skovruten

I samarbejde med lokale foreninger arrangerede Grøn Guide under Gentofte kulturdage en cykeltur ad Skovruten. Turen var en oplevelsestur med forskellige pitstops undervejs. Første stop var ved fåreholdet i Bernstorff Slotshave, hvor Jakob fra fåregræsserforeningen stor klar til at fortælle og svare på spørgsmål. Jakob fortalte bl.a. om de positive erfaringer med at inddrage frivillige som daglige tilsynsvagter, græsningens effekt på vegetationen og meget andet. Videre til nyttehaverne i Solsiden, hvor der var oplæg ved formanden og stor spørgelyst. Flere havde svært ved at bryde op fra disse lokaliteter og vi ankom med en lille forsinkelse til Charlottenlund Skov. Her ventede formanden for Lokalhistorisk Forening på gruppen med spændende beretninger om bygningerne i skoven, bl.a. det røde Ishus og det gule Vaskehus, der senere har fungeret som lokaler for Livgarden. Turen blev afsluttet i Forstbotanisk Have, hvor de

frivillige bød på et traktament og på en rundtur i haven. 25 deltagere.

Skoler og daginstitutioner

Den Grønne Karavane

En skole fra hver af kommunerne Allerød, Gladsaxe, Furesø og Gentofte fik i 2013 besøg af Den Grønne Karavane. I Gentofte var det Skovshoved Skole der fik besøg. Et karavanebesøg giver eleverne mulighed for at arbejde "hands on" i 5 af de i alt 11 værksteder, som karavanen omfatter. Nogle elever arbejder med at fotodokumentere skolens miljø. Andre elever samarbejder om et stort fællesmaleri udviklet over et tema. Andre undersøger vandforbrug på skolen. Alle elever oplever at arbejde på tværs af klasser og årgange. Når karavanen drager videre er alt på skolen ikke som før. Den klimavenlige øko-mad er fortæret, men der er blivende aftryk i form af fem store fællesmalerier, fuglekasser, en miljøavis, plancher, frugttræer og buske - og til foråret vil nye blomsterløg titte op under hækkene og i bedene. Eleverne har i Infoboden skrevet postkort med gode miljøråd til forældre og venner, og rådene er sendt ud i verden. Som noget specielt for karavanens besøg på Skovshoved Skole blev de skulpturer, som eleverne lavede i Skrammelkunst, udstillet på Gentofte Kommunes nye genbrugsstation i forbindelse med åbningen i oktober 2013. Desværre måtte Skovshoved Skole måtte aflyse anden del af tredjedagen, da de sammen med to andre lokale skoler deltog i et større Afrika projekt.

Planteaktiviteter på Sct. Joseph Skole

I juni holdt Grøn Guide et tema med planteaktiviteter for en 3. klasse på Sct. Joseph Skole.

Ny genbrugsstation

I november og december holdt Grøn Guide to temadage om affald og genbrug for en 3. klasse fra Busses Skole, med papirfremstilling som aktivitet.

Læringsforløb for storbørnsgrupper

For 3. år i træk inviterede Gentofte Børnevenner og Grøn Guide i 2013 storbørnsgrupper til temadage i villahaven hos Gentofte Børnevenner. Temaerne var havens dyre- og planteliv, affald og kredsløb, energi og klima samt friluftsliv. Til hvert tema har Grøn Guide indsamlet og udviklet flere forskellige aktiviteter, som børnene arbejder med "hands on". I forbindelse med temaet Friluftsliv blev der arbejdet med mad over bål samt fremstilling af æblemost. Børnene medbragte hver en pose med æbler fra egen eller nabos have.

Cykellegekampagne

Cyklistforbundet tilbød i 2013 et kursus for ansatte i daginstitutioner. Kurset lagde op til en cykellegekampagne hjemme i daginstitutionerne i maj måned, hvor pædagogerne skulle introducere og arbejde med en ny leg hver uge. Det lykkedes at få tre daginstitutioner fra Gentofte med på kurset, der i 2013 foregik i København. De tre institutioner meldte ved årets slutning tilbage at de

stadig arbejder med cykellegekonceptet . Derudover har de inddraget flere børnegrupper i konceptet.

Børn, borgere og biblioteker

I 2013 er samarbejdet mellem Grøn Guide og Gentofte Bibliotekerne blevet udbygget gennem nye aktiviteter. Børn og voksne er blevet inviteret til at deltage i hands-on aktiviteter om grønne emner, der er udviklet med henblik på at inspirere familierne til at gå videre med bæredygtige tiltag derhjemme:

Urban gardening

Ved forårets arrangementer med Urban gardening arbejdede børn og voksne med at dreje pottes af papir, så frø af spiselige sommerblomster og med at prikke små planter af forskellige krydderurter, leveret af det økologiske gartneri Grennesminde. De små minihaver kunne samles på en bakke eller på en af de cedertræskasser, som job- og aktivitetscentret havde fremstillet til formålet. Hjemme kunne minihaven stilles i vindueskarmen og være med til at sikre grønt drys af egen avl hen over sommeren. Planterne kunne også udplantes i egen have eller gård. På arrangementerne var der også salg af fuglekasser fremstillet af job- og aktivitetscentret.

Bogmesse

Grøn Guide deltog i april på Hovedbibliotekets Bogmesse. Udover planteaktiviteter havde Grøn Guide salg af fuglekasser og små plantekasser fra Sandtoften. Derudover tilbud om gratis kompost fra Vestforbrænding – pakket i poser og kørt til biblioteket af Platformens medarbejdere. Tilbuddet om gratis kompost var især for de borgere, der har brug for mindre portioner kompost (til krukker og altankasser) og ikke selv kan afhente på genbrugsstationen. Tilbuddet faldt i god jord, poserne forsvandt som dug for solen.

Hoteller til insekterne

Mange børn mødte op på Dyssegård og Jægersborg Bibliotek, da der stod insekthoteller på programmet. Værktøjet var stillet til rådighed af Dyssegård skolen og en ekstern sløjdlærer havde udarbejdet en arbejdstegning og hjalp med indkøb af materialer med videre. Der blev savet og hamret og kassernes tomme rum blev fyldt godt op med staudestængler, bark, mos og blade. Børnene fik frembragt nogle fine kasser. Undervejs blev der talt om idéen med et insekthotel, som er at sikre insekterne et levested og dermed medvirke til at modgå tab af biodiversitet. Grøn Guide havde udarbejdet en vejledning med råd til fyld,

placering af hotellet etc.

Mostpresse

I skolernes efterårsferie besøgte Grøn Guide Gentofte Hovedbibliotek, Vangede Bibliotek, Gentoftegades bibliotek samt Ordrup bibliotek med mostpresserne. Grøn Guide og bibliotekerne havde forinden været ude at samle æbler, så der var noget at arbejde med, også for dem uden have og egne æbletræer. Der var stor interesse for at medvirke i processen med at omdanne æbler til most. I Ordrup satte et volleyballhold midlertidig træningen på pause for at arbejde med mostfremstilling, og der måtte hentes frisk forsyning af æbler til de arbejdsivrige børn.

Gentofteaften

På Gentofteaften deltog Grøn Guide med mostpresserne på Dyssegård Kombibliotek, hvor der var arrangeret stort marked i skolegården med mange aktiviteter og masser af deltagere. Medarbejdere fra Platformen hjalp med at skaffe æbler samt med kørsel af presserne.

Juledekorationer

Ved årets slutning havde børn og voksne mulighed for at lave juledekorationer af naturmaterialer på Hovedbiblioteket og på Jægersborg Bibliotek. Hovedbibliotekets unge frivillige var entusiastiske medhjælpere. Der var ingen deltagere til Vandrelaugets indsamlingstur forud for arrangementet på Jægersborg Bibliotek, hvilket nok forklares med det tidlige tidspunkt for turens start.

Borgerhenvendelser

Der har været 11 udlån af de nye mostpresserne til private og et til en skole. Den ældre mostpresse har været udlånt til Øregård Museum og Busses skole gennem James, der fortsat bestyrer – og reparerer på denne presse. Der har været 34 henvendelser fra vordende og nybagte forældre, der har lagt vejen forbi kontoret for at afhente poser med miljømærkede produkter. Sparometret er blevet udlånt tre gange og der er kommet tilbagemelding om at det ene udlån har medført store besparelser på elregningen. Klimaboksene, der udlånes gennem Vangede Bibliotek, har været udlånt 7 gange. Forespørgsler rettet til guiden har omfattet valg af produkter til miljøvenlig rengøring og tøjvask, kompostering og valg af kompostbeholder; bekæmpelse af invasive arter og forespørgsler om vilde planter. Der har været rigtig mange henvendelser vedr. rekvirering af cykelrutehæfter. Endelig har der været 2 henvendelser om praktik hos Grøn Guide.

Det tværgående agenda 21 arbejde

Grøn Guide er en del af det tværgående agenda 21 samarbejde i Gentofte Kommune. I 2013 har Grøn Guide budt ind med projekterne Energibesøg i daginstitutioner, Cykellegekampagnen og læringsforløbet Rundt om vand. Det lykkedes ikke at få en skoleklasse med på projektet Rundt om vand, der derfor udgik i 2013.

Energibesøg i daginstitutioner

Otte daginstitutioner fik i årets sidste måneder energibesøg af Grøn Guide. Et besøg omfatter en runde i institutionen sammen med lederen. Blikket er rettet på mulighederne for at spare på el, vand og varme gennem adfærdsændringer og nemme tekniske løsninger. Efter besøget sender Grøn Guide en mail ud til institutionen med en opsummering af de ting, der har været fokus på under besøget. Opsummeringen er et mere specifikt supplement til oplysningerne i folderen ”Klimaråd til daginstitutioner” som udleveres i forbindelse med besøget og samtidig fungerer den som en påmindelse. Grøn Guide kontakter Gentofte Ejendomme, hvis der i forbindelse med besøget ses

Grøn Guide Gentofte
gg-gentofte.dk

forhold omkring bygningsvedligehold, som hører under dem. Indsatsen ligger i forlængelse af Klimakommuneaftalen, indgået mellem DN og Gentofte Kommune i 2009.

Ren By 2013

Gentofte Kommune har lagt forårets Ren By uge i samme uge, som Danmarks Naturfredningsforening holder affaldsindsamlingskampagne, og Grøn Guide er med til at koordinere den fælles indsats. Åbningsfesten for DN's landsdækkende affaldsindsamling fandt sted i Gentofte, nemlig i Børnehaven Børn og Miljø på Skovvej. Ud over åbningstaler ved DN's Ella Maria Bisschop-Larsen og Borgmester Hans Toft var der fælles affaldsindsamling i Hundemosen med TV-vært fra DR. I alt 16 af kommunens daginstitutioner deltog i løbet af ugen i affaldsindsamlingen. De

8 trækvogne, som Park og Vej har udviklet, var på skift i brug af alle tilmeldte institutioner. Trækvognene, som er forsynet med små containere, hvor det indsamlede affald kan sorteres, har stor betydning for institutionernes motivation for at deltage og for kampagnens synlighed. Grøn Guide har bidraget med at formidle tilbuddet fra DN og Gentofte Kommune ud til dag institutionerne, for indkøb af udstyr til trækvognene samt for kørelister til Park og Vej, der leverer og afhenter trækvognene. Bortset fra en enkelt GFO deltog skoleområdet ikke i affaldsindsamlingen på grund af konflikten på skoleområdet. Til gengæld var der opbakning til kampagnen fra spejdergrupper, grundejerforeninger og kolonihaveforeninger.

Ren By ugen afsluttes med en affaldsindsamlingsdag for borgere på de tre steder: Charlottenlund Strand, Gentofte Sø samt Nymosen. Her deltog 60 voksne og 45 børn i affaldsindsamlingen, Her blev der indsamlet 60 sække svarende til ca. 600 kg affald samt 200 dåser.

Cykeltur for agenda gruppen

I samarbejde med det tværgående agenda team stod Grøn Guide for at planlægge en cykeltur ad Skovruten med oplæg ved fåregræsserforeningen og Solsidens nyttehaver samt oplæg fra agenda gruppens egne medlemmer i forbindelse med besøg på Ermelundens vandværk (oplæg ved Nordvand) ophold ved De engelske rækkehuse (oplæg ved Plan) samt besøg i Daginstitutionen Lanternen (oplæg ved Gentofte Ejendomme samt lederen af institutionen).

Bæredygtigt Gentofte

Grøn Guide har bidraget med tekster og foto til publikationen Bæredygtigt Gentofte.

Ny genbrugsstation

Grøn Guide har deltaget i to workshops om formidlingsdelen på den nye genbrugsstation og bidrog til åbningsfesten i oktober med udstilling af skrammelskulpturer fra Skovshoved Skole, udstilling af kompostbeholdere samt mostpresning. Æblerne til mostpresningen kom dels fra borgernes egne haver og dels fra en økologisk æbleplantage.

Klimaambassadører i skoler og daginstitutioner

Grøn Guide indgår i arrangørgruppen for projektet Klimaambassadører i skoler og daginstitutioner. I 2013 har Grøn Guide arrangeret et temamøde om kampagner, med oplæg om byttemarkeder samt om den årligt tilbagevendende Miljøuge i BH Højgården. Mødet fandt sted på Skovshoved Skole. Derudover har Grøn Guide bidraget med input til aktiviteter på en sommerfest for klimaambassadører samt udlån af materialer til denne (fra projektet leg og lær).

Bæredygtighedspulje

Projektet Klimaambassadører for frivillige er afsluttet og Gentofte Kommune har valgt i stedet at oprette en bæredygtighedspulje, som Grøn Guide er med til at udbrede kendskabet til. I 2013 har Grøn Guide medvirket til at høslætlavet har modtaget bevilling til nye leer og river.

Praktikant

I perioden 1.10 -31.12 har Grøn Guide projektet haft Kasper Mosen tilknyttet som virksomhedspraktikant. Kasper har blandt andet deltaget i Den Grønne Karavane, mostpresning på biblioteker, indvielse af Gentoftes nye genbrugsstation, energibesøg i daginstitutioner og papirværksted i genbrugsstationens nye formidlingslokale. Kasper har også arbejdet med en ny hjemmeside til Grøn Guide. Endelig har Kasper i virksomhedspraktikken stået for etableringen af et mobilt hønsehold, som består af et hønsehus med gård, 2 høns, fodertrug, vandingsautomat, m. v.. Det mobile hønsehold giver mulighed for at afprøve hønsehold i en kortere periode. Kasper har fået tilskud til hønseholdets etablering gennem Gentofte Kommunes bæredygtighedspulje. Ved praktikperiodens afslutning har Kasper overdraget opgaverne med det mobile hønsehold til Grøn Guide. Ved årets slutning var 10 borgere og en skole på ventelisten til det mobile hønsehold, der udlejes fra marts måned. Kaspers indsats i praktikperioden har været til stor gavn for Grøn Guide projektet.